

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת אמור תשפ"ג

"למנות ימינו כן הודע" - עבודת חיים של ספירה

תוכן

א' - לומדים איך לספור / א

ב' - ספירה של זריחה / ג

ג' - ספירה של שקיעה / ו

בנו של מרן החפץ חיים זיע"א כותב אודות אביו שהוא לא הקדיש זמן רב לשוחח עם אורחים שבאו אל בית כאשר הגיע אליו אורח, הוא היה מציע עבורו את מיטתו ומראה לו היכן לישון, אך הוא לא ישב ושוחח אתו. הוא נתן לאורח כל מה שהיה זקוק לו - ואם הוא היה זקוק לשיחה, הוא הקדיש לו גם מזמנו, אך הוא לא הקדיש לזה זמן נוסף.

סופרים את הימים

בכדי לנסות ולהבין במקצת את הנהגתם של שני גדולי עולם אלו, ונתחיל עם המצוה המופיעה בפרשתנו, אותה אני זוכים לקיים בימים אלו: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עַמֶּךָ הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה, עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית" (ויקרא כג, טו-טז).

כידוע, חג השבועות לא נקבע בתורה לתאריך מסוים בשנה, אלא כל כולו תלוי בספירת העומר. ביום החמישים מאז הקרבת קרבן העומר שהקריבו ביום ט"ז בניסן - חל חג השבועות. כך היה מאז ומעולם בעם ישראל. מאז ימות יהושע בן נון ועד חורבן הבית, עם ישראל הקריב את קרבן העומר וספר את הימים מפסח ועד שבועות, וגם בזמן הגלות אנחנו ממשיכים לספור. במשך ארבעים ותשעה ימים, עם ישראל כולו הופך לעם שסופר את הימים.

וכאן עולה השאלה: מהי תכליתה של ספירה זו? בדרך כלל מורגלים אנו לחשוב שספירה אינה רק אמצעי חישוב, ונמצא שספירת העומר מסייעת לנו לדעת מתי יחול חג השבועות - וכן ניתן היה להבין מפשטות הכתובים, אך אם כן נשאל נא: מדוע יש צורך לספור את הימים? מספיק היה אילו התורה

א' - לומדים איך לספור

הביקור המפורסם

ישנו סיפור ידוע על הגר"א זיע"א, שעל אף שהוא מפתיע ויוצא דופן, ברצוני לספר אותו, ויש לי סיבה טובה לכך.

לגר"א היתה אחות, אותה לא ראה במשך שלוש עשרה שנה. והנה, לאחר שנים רבות שלא התראו, הזדמנה האחות לוילנא, ובאה לבקר את אחיה. היא שמחה כל כך לראותו, וגם הוא שמח לקראתה. הגר"א ישב ודיבר עמה כמה מילים - אולי היה זה למשך מספר דקות ואולי קצת יותר - ואז נפרד ממנה וחזר לתלמודו.

כמובן שהאחות היתה מעט מאוכזבת. הלא עברו שנים רבות כל כך מאז ראתה את אחיה, והנה עליהם להיפרד שוב! הגר"א זצ"ל, שראה דמעה קטנה המתגלגלת מלחיה, אמר לה במילים אלו: "אחותי היקרה, בעולם הבא יהיה לנו די והותר זמן לשבת ולשוחח". כך הוא אמר לה, והמשיך ללמוד.

לעמוקים בלבד

אני מבקש מכם - אל נא תספרו סיפור זה לכל אחד. הוא לא מיועד לבעלי לב חלש, אלא רק לכם, שכן כעת נעסוק בנושא שיסייע לכם להבין את הסיפור הזה.

ברצוני לספר סיפור נוסף, שגם אותו אני נזהר לא לספר לכל אחד, כי אנשים שטחיים לא יבינו אותו כראוי. אני מספר אותו בכל זאת, כי לאחר שנבאר את הנושא שלנו, גם הוא יובן.

להדריך אותנו בצוותו על כל אחד ואחד מישראל לספור ארבעים ותשעה ימים?

לדעת איך לספור

יסודה של התשובה לשאלה זו מונח בפסוק בתהילים (צ, יב) אותו אנו אומרים בפסוקי דזמרה של יום השבת: "למנוֹת ימינו כִּן הוֹדַע". חשיבותו של פסוק זה נוגעת לכל אחד ואחד מאיתנו. דוד המלך מתפלל ומבקש מה', "אנא! אנא הודע - כלומר למד - אותנו כיצד למנות את ימינו!"

כמובן שאין הכוונה לספירה טכנית ופשוטה, שכן לזה אין צורך בתפילה ובקשה מיוחדת מאת ה'. לספור כל אחד יודע. אם נדקדק בפסוק נבחין שדוד המלך אינו מבקש מה' סתם להודיעו וללמדו כיצד למנות, אלא יש כאן מילה מיותרת: "למנוֹת ימינו כִּן הוֹדַע" - "כן" פירושו "כראוי", כמו "כִּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דִּבְרַת" (במדבר כז, ז) - הן מדברות כראוי וצודקות בדבריהם. נמצא שכוונת דוד המלך ע"ה היא: "אנא ה', למד אותנו כיצד למנות את ימינו באופן הנכון והראוי".

לא די לספור ספירה בעלמא. ספירה כזו מספיקה אולי כדי לקיים את מצות ספירת העומר, אך עבור עבודת "למנוֹת ימינו" - ספירתם של ימי חיינו עלי אדמות, צריכים אנו "כן הודע" - לדעת איך לספור כראוי.

כיצד סופרים נכון - זהו נושא גדול ורחב שעלינו להשקיע זמן ומאמצים כדי ללמוד, אולם הדבר הראשון שעלינו להפנים הוא, שמנין ימי חיינו אינו סתם סימון של עוד יום שעבר, אלא יש כאן עבודה, יש כאן תכלית שאליה אנחנו מכוונים. לספור ימים פירושו להבין שהימים עוברים, ושהגענו לעולם הזה כדי לבנות ולהשיג, ומשכך, עלינו לנצל את הימים הללו, שכן הם לא יימשכו לעד.

שומרים על היהלומים

עלינו לזכור כי יום יבוא ויהיה עלינו לתת דין וחשבון על מעשינו. הזמן הוא מתנה נפלאה שנתן לנו הבורא, אך יש בכך גם אחריות כבדה ביותר. דוד המלך ע"ה אומר, "בְּיַדְךָ עֵתוֹתַי" (תהילים לא, טז), פירוש, הדקות והשעות שבהם אני חי אינן שלי, הם שלך ה', והם כמו יהלומים בידך. מי שלוקח דקה ומכלה אותה לריק, הרי הוא כמי שנוטל יהלום מתוך ידו של המלך וזורק אותו לים. איזו חוצפה היא זו! המלך בטובו נותן לך יהלום יקר מתוך ידו, ואתה משליך אותו ככלי אין בו חפץ?

היתה מצווה אותנו לחוג את תג השבועות שבעה שבועות לאחר מחרת השבת, ואנחנו היינו מחשבים לבד מתי זה יחול.

ספירה לכל אחד ואחד

וגם אם יש צורך לספור, מדוע צריך כל אחד ואחד מישראל לעשות זאת? לכאורה מספיק היה שבת דין יספרו את הימים ויודיעו לעם מתי לחוג את תג השבועות. הלא כך הוא הדין לענין חישוב השמיטה והיובלות - מצוה זו מוטלת אך ורק על בית דין, ולנו, עם ישראל, אין כל חלק במנין זה. ואילו כאן, במצות ספירת העומר, התורה מחייבת כל אחד ואחד מאיתנו לספור ספירה בפני עצמו, וכפי שדורשת הגמרא במסכת מנחות (סה, ב), "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם - שְׁתָּהָא סְפִירָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד". ויש להבין - מה עניינה של ספירה המונית זו? איזו תועלת יש בכך שכל אחד ואחד מישראל סופר את הימים בין פסח לשבועות?

כמובן שטעמים רבים ניתנו למצוה זו, וגם אנחנו בעבר שוחחנו אודותם, ורוב הטעמים קשורים לקרבן העומר, למתן תורה, ולימים שביניהם, וכמובן שטעמים אלו הם אמת לאמיתה של תורה. אולם ברצוני לשוחח כעת על רעיון כללי יותר הקשור למושג של ספירה, וחשיבותו נוגעת לא רק לשבעת השבועות שבין פסח לעצרת אלא לחיי עבודת ה' שלנו באופן כללי.

תרי"ג כללים

בפתח ספר "מעלות התורה" לרבי אברהם אחי הגר"א מובא יסוד גדול בעבודת ה'. הוא כותב את היסוד הזה בשם אחיו הגר"א אולם למעשה הדברים מופיעים כבר בראשונים, והרעיון הזה פותח בפנינו צוהר של הזדמנויות להשגת שלמות בעבודתנו. הוא כותב כי תרי"ג מצוות התורה, מלבד מה שהן מצוות בפני עצמן, כוללות הרבה מעבר לכך, ולמעשה יש בהן תרי"ג כללים, כלומר עקרונות שמטרתן להדריך אותנו כיצד לחיות את חיי היום יום שלנו. ולכן, על אף שאסור להוסיף על המצוות ח"ו, יכולים אנו להבין מתוך תרי"ג המצוות שניתנו לנו מהו הכיוון אליו מכוון הקב"ה את שכלנו, ואלו יסודות מבקש הוא ללמדנו על ידי כללים אלו שמסר לנו.

על פי האמור, נשוב אל מצות ספירת העומר ונגסה להבינה בצורה שונה מזו שהתרגלנו אליה. אם מצות הספירה היא כלל עבורנו ועבור עבודת ה' שלנו, מוטל עלינו אפוא להשתדל, לכל הפחות מעט, להבין מה מצוה זו מלמדת אותנו. לאיזה כיוון מבקש הקב"ה

ההמונים הבלתי-חושבים שלא אכפת להם כלל אם זמנם מתבזבז. אולם מכאן ואילך איננו רוצים ללכת בדרכם, אלא אנחנו שואפים לצעוד בדרך חדשה. מצות ספירת העומר מלמדת אותנו שיש דרך חיים טובה ומרוממת יותר. היא מלמדת אותנו כיצד למנות את ימינו בדרך הנכונה.

ב' - ספירה של זריחה

"לְיָמִים!"

והנה, על מנת שנשכיל להבין את גודל חשיבותה של עבודת ה"למנות ימינו", התורה לא המתינה עד פרשת אמור כדי ללמדנו יסוד זה, אלא כבר בפרשת בראשית, בבריאת העולם, מלמד אותנו הקב"ה עד כמה גדולה היא משימה זו - להחשיב ולייקר כל יום ויום מימי חיינו ולנצלו כראוי.

לשם מה נועדה השמש? כולם יודעים את התשובה: היא מספקת לעולם אור ואנרגיה וויטמינים ועוד מיליוני דברים חיוניים. השמש מביאה חיים לעולם! אולם התורה הקדושה מלמדת אותנו כי מבין כל תפקידיה החשובים של השמש, ישנה אחת שלא ידענו אודותה, והיא המטרה עליה אנו מדברים כאן. הפסוק אומר: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים. וְהָיוּ לְמְאֹרֹת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ" (בראשית א, יד-טו). מטרתה של השמש אינה רק "לְהָאִיר", וגם לא רק כדי לסייע בקביעת ה"מוֹעֲדִים וְשָׁנִים" אלא אף "לְיָמִים!"

פירושו של דבר הוא, שהשמש נבראה כדי לאפשר לנו לחוות את המושג של "ימים". לחוות בכל יום ויום ואת התקדמותה של השמש מזריחה ועד שקיעה, ואז שוב את אותו הדבר ביום שאחריו. במילים אחרות, השמש מאפשרת לנו להרגיש איך הזמן עובר, וזו אחת מהמטרות שלשמן היא נבראה.

מבהיל על הרעיון

אם נתבונן בדבר, הרי שהתורה מגלה לנו כאן רעיון מדהים ביותר, משהו שמעולם לא היינו חושבים עליו מעצמנו. למען האמת, זהו רעיון שגם לאחר שמיעתו, נדרשת אמונה גדולה כדי לקבלו. לחשוב שאנחנו, בני אדם קטנים החיים על גבי כדור הארץ הקטנטן - הוא קטן מאוד לעומת השמש - לחשוב שכדור האש

כמה מצערת היא העובדה שאנשים רבים כל כך מכלים את זמנם וממלאים את ראשם בכלום, ממש כלום. הולך לו אדם ברחוב, וראשו עסוק במחשבה כיצד לריב עם הבוס שלו ולהתנקם בו על מה שעולל לו. אנשים מסתובבים, מתוחים ולחוצים, בטוחים שכל העולם נגדם. הם מקדישים זמן רב במחשבות ממורמרות אודות אי הצדק שיש בעולם. איני מדבר כעת על אנשים בלתי שפויים, אלא באנשים "נורמליים" לחלוטין, שמבזבזים את חייהם במחשבות הזויות ודמיונות מטופשים.

עושר חלומי

ישנה קבוצה נוספת של מכלי הזמן - אלו העוסקים במרדף תמידי אחר עושר דמיוני ותאוות שוא, במקום לרדוף אחרי העושר האמיתי, הלא הוא יראת ה'. יהודי מחליט לנסוע לאיזה מקום - לשם מה? לשם הנאה? היעלה על הדעת לבזבז חלק מחייך על לא דבר?! איני בא לומר שאסור אף פעם לנסוע למקום נופש. יש אנשים שסובלים ממחלה, שלשם רפואתה הם נזקקים לנסוע למקום מרגוע מיוחד. אגב - עבור בריאות הנפש אני סבור שהתרופה הטובה ביותר אינה נופש אלא אדרבה, להיות עסוקים באיזה דבר, אבל איך שלא יהיה, מי שנוסע סתם כך בלי חשבון, ואינו זוכר את יקרותו של הזמן, הרי זה חוטא, כי בזה הוא מראה שהוא אינו מבין את תכליתו בעולם.

יהודי מחליט לצאת יחד עם רעייתו לביקור אצל קרובים או ידידים. הם יושבים בסלון, הוא משוחח עם בעל הבית, רעייתו משוחחת עם בעלת הבית, וכך הם יושבים ומדברים במשך כמה שעות. יהודי זה הוא לא פחות מרוצח! הוא מבזבז את חייו ללא הועיל ורוצח את עצמו.

גם אם הביקור הזה אינו מגיע מיוזמתו, אלא חבירו הוא זה שמזמין אותו, עליו למצוא תירוץ כלשהו ולהישמט מביטול הזמן האדיר הזה. מאידך, לפעמים יש איזה "נודניק" שמגיע אליך ומנסה לבזבז את זמנך. למשל, שכנך דופק בדלת ומבקש להיכנס ולשוחח עמך מעט. מה שאתה צריך לעשות במצב כזה הוא לקבל את פניו בחביבות, ואז לומר, "במחילה, אני פשוט באמצע משהו", או כל תירוץ אחר, ולהימלט ממנו. חייבים למצוא תירוץ! עליך לזכור כי האיש הזה הוא גנב! הוא שודד את חייך, שזה גרוע הרבה יותר מלשדוד את ממוןך!

אכן, אנחנו איננו מסתכלים על מי שמבטל את זמנינו כעל שודד, כי כבר התרגלנו ללכת בדרכם של

גם אם אתמול בלילה הלכת לישון עם הרגשה לא נעימה. הרגשת שיום האתמול היה כישלון מוחלט, ושום דבר לא הלך כפי שתכננת. וראה זה פלא: בזמן שנמת את שנתך, הקב"ה מינה צוות של "רופאים מומחים" שעבדו במשך כל הלילה כדי ליישר את הקמטים ברגשותיך ולחזק את שרירי נפשך, והם עשו עבודה נפלאה. העובדה היא שכאשר קמת בבוקר, הרגשת כמו בן אדם חדש. אתה קם ומרגיש שהנה מתחיל לך יום חדש, והיום הזה יהיה טוב יותר מיום האתמול.

כך כותב החובות הלבבות (שער חשבון הנפש, החשבון האחד-עשר): "כִּי הַיָּמִים מְגֵלוֹת" - כל יום מימי חיינו הוא כמו מחברת, ובכל בוקר אנחנו מקבלים מחברת חדשה, ומוטל עלינו לכתוב את תוכנה. כולנו זוכרים כיצד כילדים בבית הספר, בכל פעם שבה היינו מתחילים מחברת חדשה, ליבנו היה מתמלא בשאיפה: "על המחברת הזו אשמור מכל משמר, ואדאג שהיא תישאר מסודרת ונקיה כפי שהיא עכשיו".

כך עלינו להביט כלפי כל יום מחיינו. על כל אחד ואחד לשאול את עצמו: "מה אני מתכנן לעשות במחברת של היום? האם אקשקש מעט על שולי העמוד? האם כך אני רוצה להיזכר בעולם הבא, כבטלן שלא עשה כלום עם הזמן שלו?" כך ממריץ אותנו החובות הלבבות: "כְּתָבוּ בָּהֶם מֵה שֶׁתַּחֲפֹצוּ שְׂיִזְכְּר לָכֶם". מה אנחנו רוצים שייזכר לנו, שמיד על הבוקר רבנו עם השכן על מקום החניה?

לכו לישון!

כאשר אנחנו קמים בבוקר ורואים את אור השמש חודר מבין חרכי התריס, עלינו לחשוב על המילים הללו של החובות הלבבות, כי הם בוודאי יסייעו לנו. עלינו לחשוב על גיליון הנייר החלק שקיבלנו זה עתה ולומר לעצמנו, "היום אני פותח דף חדש בחיי, ואדאג שהיום הזה ייזכר לטובה לעולמי עד. עלי להזדרז להתחיל במלאכה, שכן שמש כבר החלה במסעה לכיוון מערב, והיום הזה לא יימשך לעד".

כמובן שמי שקם עם כאב ראש ופיהוק רחב, לא יצליח לכתוב מדי הרבה דברים טובים במגילה החדשה. "אוף, עוד יום! יום נוסף שעלי להתמודד עמו!" זה מה שקורה למי שהולך לישון בשעה מאוחרת - הוא קם עייף ועצבני! אדם כזה הוא כמו משוגע! הוא מאבד במו ידיו את המתנה הנפלאה הזו ששמה "יום חדש".

האדיר הזה נברא כדי להוות עבורנו "לוח שנה" כדי לעקוב אחרי הימים שחולפים!?

והתשובה היא: כן! בהחלט! כך מצהיר הקב"ה בתורתו: "לְיָמִים!" לא מדובר בתועלת אגבית, באיזה שימוש נוסף שהאנושות החליטה על דעת עצמה לעשות עם השמש, אלא זו התכלית שעבורה ברא השי"ת את השמש!

הבה נתבונן כיצד היו נראים חיינו אילו לא היתה בהם מחזוריות קבועה של יום ולילה. היינו נולדים לתוך מציאות אחת שלא היתה משתנה כלל, וכך היה חולף לו הזמן בלי ששימו לב אליו כלל. היינו חיים את חיינו עד שיום אחד - הם פשוט היו נגמרים!

יום חדש - התחלה חדשה

הבה נעמיק עוד בתיאור מציאות כזו - ללא חלוקה של ימים. לפעמים קורה מקרה מצער שאדם חווה נפילה מסוימת, והדבר גורם לו להרגיש כי היום הזה כבר נהרס, ואין לו עוד מה להשקיע בו. יהודי בן תורה התוודה בפני שפעם אחת, ביום גרוע במיוחד שבו הוא חווה משבר מסוים, הוא הרגיש כל כך מיואש מעצמו עד שהחליט לבקר ל"ע בבית קולנוע. מדובר באברך כולל! הוא אמר לעצמו: "הלא היום הזה כבר הרוס, אז אם כבר אז כבר, אאפשר לעצמי ליפול אל שאול תחתית".

מה היה קורה אם אותו יום לא היה נגמר? מסתבר שהוא היה נשאר בקולנוע במשך שבוע שלם! ה' ברחמיו המרובים "חתך" את חיינו ל"חתיכות קטנות", כדי לאפשר לנו לשכוח ממה שעברנו ביום האתמול ולהתחיל שוב בכל יום מחדש. אתמול היה יום לא מוצלח? היום הכל יכול להיראות אחרת! ה' רוצה שנתעודד ונעשה את השימוש הטוב ביותר ביום החדש שאנו עומדים בפתחו.

אז כאשר אתם קמים מחר בבוקר ורואים את אור השמש נשפך פנימה מחלון ביתכם, זכרו את המתנה הנפלאה הזו. כאשר את מברכים, "ברוך אתה ה' יוצר המאורות" הודו בליבכם לה' על ההזדמנויות החדשות והנפלאות שהיום הזה טומן בחובו עבורכם.

יום חדש - "מחברת" חדשה

לאחר שנזכה להגיע להבנה שכדור האש הענק הזה המוצב בשמים נוצר עבורנו, כדי לדרבן ולעודד אותנו למנות את ימינו, נדאג לנצל את הימים הללו ולא לבזבז אותם לריק. כל יום הופך להזדמנות חדשה להשיג ולגדול.

תפקידך הוא לשבת במשרד, ובאפשרותך לעבוד את ה' גם שם, אם רק תעשה זאת באופן הנכון.

ישנן דוגמאות רבות כיצד ניתן לעבוד ה' במקום העבודה, ולהלן דוגמא אחת: לעתים מזדמן לאדם במקום העבודה ניסוין בשמירת העיניים. מי שעומד בנסיון בגבורה, לא זו בלבד שהוא נשמר מלחטוא ב"שב ואל תעשה", אלא שבזה הוא עובד את ה' ב"קום ועשה", וכמו שאומר הפסוק (תהילים קיט, ג) "אף לא פָּעַלוּ עֵוָלָה בְּדַרְכֵי הַלְכוּ" - יהודי שמונע מעצמו מפעולה של עוולה מכל סוג שהוא, הולך בזה בדרכי ה' ועובד אותו, שכן הוא מזכיר לעצמו ללא הרף את הקב"ה, ומחדיר אל תודעתו שה' מביט בו ובוחר את מעשיו.

לפעמים עיניו של האדם קולטות בטעות מראה אסור. תפקידו בעת הזו היא להסיר תכף ומיד את מבטו ממראה זה, ומי שנוהג כן ידע שברגע זה הוא עבד את ה'. הוא זכר שהוא יהודי, ושאסור לו לטמא את עיניו, וזהו ממש עבודת ה'. זוהי דוגמא אחת לעבודת ה' במקום העבודה.

הרווחת ממון לשמה

אכן, זוהי דוגמא שעשויה להזדמן במקום העבודה או במקומות אחרים, אך אליבא דאמת, יהודי יכול לעבוד את ה' בה בשעה שהוא עוסק במלאכתו ממש. "אֲשֶׁרִי אֵיִשׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכַּחַךְ" - בכוחו של האדם לזכור את ה' ולא ולשכוח אותו, גם באמצע העבודה, וגם אם מדובר בעבודה מורכבת. בעודך מקיש על קלידי המחשב, אתה יכול לחשוב שאתה עושה זאת כדי לפרנס בית יהודי שבו גדלים ילדים צדיקים וטהורים בדרך התורה הקדושה. לגדל בית יהודי עולה כסף. יש שכר לימוד גבוה והוצאות נוספות, וכאשר אתה עוסק בהשתדלות לפרנס אותם, אתה מקיים מצוה ועובד את ה'.

אם תשכיל לחשוב מחשבות אלו בעת עבודתך, הרי שבזה אתה מנצל את הלימוד היסודי של "למנות ימינו". עברה לה השעה הראשונה של יום העבודה - ניצלת אותה. השעות חולפות, השמש ממשיכה בדרכה מערבה, מחוגי השעון נעים הלאה, ואתה עסוק במחשבה: "מה הספקתי בשעה זו? האם ניצלתי אותה כראוי?" השמש הזורחת מדי בוקר ונעה במרומים,

אולם מי שהולך לישון בזמן, האיש שלמד את הלימוד החשות של "לִימִים", קם בכל בוקר ליום חדש, ומרגיש שמחה עצומה בליבו. כאשר הקב"ה יחזיר את נשמתך בקרבך מחר בבוקר, תוכל לפקוח את העיניים ולומר לו "תודה!" צוות הרופאים עשו עבודה נפלאה, והפכו אותך לאדם חדש.

ניצול הזמן הטוב ביותר

אך מה קורה כאשר רופא מנתח מומחה סיים בהצלחה ניתוח מורכב? לא מספיק לומר לו: "תודה רבה לך דוקטור! עשית עבודה יוצאת מהכלל!" מלבד זאת צריכים לכתוב לו המחאה שמנה! אך הקב"ה אינו שולח לנו שום חשבון בבוקר! הוא רק מבקש מאיתנו שכאשר אנחנו פותחים את העיניים, נזכור את הלך הזה שמלמדת אותנו השמש ונאמר: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך". אה! איזו חוויה נפלאה היא זו - לקום בבוקר ולהשתמש בשמש כפי שהתורה רצתה שנשתמש בה. אין דרך טובה יותר לנצל את זמננו מאשר לומר "תודה לך ה'".

אמנם זו רק ההתחלה, כי השמש הממשיכה לנוע לכיוון מערב מהווה עבורנו שעון מתקתק. "לימים" אין פירושו רק שעלינו להחשיב ולמנות ימים שלמים, אלא גם שעות. גם זה בכלל תכליתה של השמש. עלינו להבין כי תזוזתה של השמש אמורה להוות עבורנו תזכורת על הזמן שעובר, וזה אמור להמריץ לנצל את השעות הללו ככל הניתן.

בכל דרכיך דעהו

בימינו זכינו שמלבד השמש יש לנו גם שעונים. שעון הוא ברכה גדולה עבור מי שזוכר להסתכל עליו תדיר ולשאול את עצמו: "השעה כבר עשר בבוקר. מה הספקתי היום?"

יש שיאמרו: "כמה חבל שעלי לשבת כאן במשרד היום! כמה הייתי רוצה לקחת יום חופש וללמוד תורה!" אך עד כמה שאכן חשוב לשאוף ללמוד עוד ועוד, לא זו הדרך ולא זו הגישה שצריכה להיות לו לאדם במשך היום. זה לא נקרא "למנות ימינו", אלא זו רק צורה להתלונן ולחיות בדמיונות שווא. כעת

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670

תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

לזכור כי לא יהיו לנו עוד הרבה הזדמנויות מעין אלו! אם טרם ניצלת את היום הזה, תוכל כעת לחטוף את הדקות האחרונות ולנצל אותן, לפני שהיום הזה יאבד לנצח. היום הנוכחי לא ישוב עוד, לנצח נצחים! לעולם לא נוכל להחיות מחדש את היום שחלף עבר לו. אמנם יבואו ימים אחרים, ובעז"ה כולנו נזכה להתעורר מחר בבוקר לעוד יום מבורך, אולם זה יהיה יום אחר, לא היום הזה. היום הזה לא ישוב עוד! עצור לרגע וחטוף את היום! חטוף את מה שנשאר ממנו!

ידיים קדושות

כפי שלמדנו, כל יהודי חייב לחטוף כל יום, גם אם אינו נמצא בבית המדרש כל היום. עבודה זו שייכת ביותר לעקרת בית העומדת ועובדת במטבח. כל היום היא היתה עסוקה עם הילדים, וכעת היא אופה עוגות. עוד דקה עליה להוציא את התבנית הראשונה ולהכניס את השניה. ביכולתה לעצור רגע ולחשוב: "מה השגתי היום?" כמובן שהיא היתה עסוקה במעשי מצוה וחסד במשך כל היום, אך האם היא קיימה "למנות ימינו כן הודע"? האם היא ניצלה את יומה באופן מושלם?

אשה יהודיה יכולה להשיג גדולה עצומה מאפיית עוגות וחלות. תארו לרגע עקרת בית העומדת במטבח ביתה ולשה את הבצק, וחושבת לעצמה: "בעודי לשה את הבצק הזה, אני מתפקדת כשליחה של הקב"ה". ה' הוא "נָתַן לָחֶם לְכָל בְּשׂוֹר", אך באיזה אופן הוא נותן את הלחם הזה? באמצעות מי? באמצעות האשה האופה חלות בביתה.

אשה עסוקה בלהכין ארוחת ערב לבני ביתה, והיא מביטה בחלון ורואה את השמש העומדת לשקוע. כעת הוא הזמן לחטוף את הדקות האחרונות ולחשוב, "ידי היא ידו של הבורא יתברך, ידו הפתוחה לכל ומשביעה לכל חי רצון". הו! זוהי אשה שניצלה את יומה! מחשבה זו גרמה ליום הזה להיות בכלל "למנות ימינו כן הודע".

עבודת ה' במרפאת השיניים

נתאר לעצמנו דוגמה נוספת: רופא שיניים שומר תורה ומצוות, העומד בסוף יום עבודה ארוך ומתיש. היו לו היום מטופלים רבים, והוא טיפל בכולם במסירות. הוא מציץ בשעון כדי לבדוק עוד כמה זמן נשאר לו לעבוד היום, והנה הוא מגלה שהיום כמעט פנה עבר, והוא תופס את עצמו ברגעים האחרונים.

"לשם מה אני חי בעולם הזה? כדי להכניס למגירה עוד ועוד צ'קים?" ואז הוא מזכיר לעצמו את הפסוק

נועדה לשמור על ערנותנו, והיא כמו מזכירה לנו: "אל תשכחו לנצל היטב את היום הזה".

ג' - ספירה של שקיעה

חטוף את היום

ישנו ביטוי עתיק יומין בשפה הלטינית: "קרפה דיים", שפירושו "חטוף את היום". חטוף את היום הזה ודאג שיצא ממנו משהו. והנה, כמובן שהזמן הטוב ביותר לחטוף את היום הוא מוקדם בבוקר, מיד בתחילת היום. זה מה שהשמש באה להזכיר לך בזריחתה: "הנה, מתחיל לו יום חדש. תעשה איתו משהו! תנצל אותו היטב!" אך מה קורה אם באותה שעה עדיין ישנת שנת ישרים במיטתך? זאת ועוד - ישנם אנשים שממשיכים לישון גם אחרי שהם קמים... הם לא שמים לב לשמש שנעה כל הזמן מערבה, ואינם מתייחסים כלל לשעון הגדול שנתן לנו השי"ת, והם מתעוררים רק סמוך לשקיעה. נמצא שעבור רבים, משמעותו של הביטוי "חטוף את היום" היינו "חטוף את היום לפני שהוא הולך לגמרי לאיבוד".

אם השמש לא היתה שוקעת, לא היתה לנו את התזכורת היומית הזו. למען האמת, השמש לא היתה מוכרחת לשקוע. גם אחרי בריאת השמש הקב"ה יכול היה לברוא עולם שבו השמש אינה שוקעת אף פעם. למעשה, קיימת מציאות כזו גם כיום. כידוע, בקוטב בצפוני והדרומי, השמש אינה שוקעת כלל במשך מחצית השנה, אלא היא חגה סביב סביב בשמים. במשך חצי שנה, אין אפילו לילה אחד! אך עבור שאר העולם, הקב"ה ברא מציאות שבה בסוף היום השמש שוקעת אל מתחת לאופק ומסמלת את סיומו של יום נוסף. תכליתה של מציאות זו היא כדי שנלמד ממנה כיצד למנות את ימינו - להחשיב אותם ולנצלם כראוי.

יהודי יושב במשרדו ביום חורפי. השעה 4:30 בצהריים, והוא רואה מחלון משרדו כיצד השמש נעלמת לאיטה מבעד לגורדי השחקים. נטייתן הטבעית היא להתעלם מכך ולהמשיך הלאה, אך הנה נקרתה בפניך הזדמנות פז ליישם את עבודת "למנות ימינו".

עצור לרגע והזכר לעצמך שהשמש מעבירה לך כאן מסר חשוב. זה לא משל בעלמא! השמש נבראה כדי ללמד אותך ולהזכיר לך שהנה כעת חולף עובר לו יום נוסף, והזדמנות נוספת מגיעה לקיצה. עלינו

עלול לאחר לשיעור הקבוע!" והוא אכן ממחר לחזור לבית המדרש. הוא יודע כי עד עכשיו הוא לא באמת ניצל את יומו עד הסוף. למרות שגם בעסקו בענייני הגשם הוא עשה זאת לשם שמים, מתוך מחשבות של יראת שמים ועבודת ה', אך סוף סוף הוא עסק בגשמיות, וכעת הוא חפץ לעסוק בעבודת ה' צרופה. הוא רוצה לעבוד את ה' על ידי לימוד גמרא ומוסר. לשם כך נברא הלילה, וכפי שאומרים חז"ל (סנהדרין סה, א): "לא אֶבְרִי לַיְלָה אֶלָּא לְגַרְסָא" - הלילה נברא עבור לימוד התורה. כך היתה דרכו של עם ישראל מאז ומעולם - להתקבץ יחד בשעות הלילה ולעסוק בתורה. נמצא אפוא שהלילה היא הזדמנות מפוארת מאין כמותה להשיג עליה עצומה בעבודת ה'.

עושר מופלג

העושר האמיתי כאן בעולם הזה הוא העושר של שנים, חודשים, ימים ושעות. אדם צעיר הוא ממש עשיר מופלג, שכן נשארו לו עוד ימים רבים למנות, ימים שאם ישכיל לנצל אותם כראוי, ישיג דברים גדולים ועצומים. בין אם מדובר בצעיר בן שנתיים, בן עשרים, ארבעים, ששים או שמונים - לכל אחד מאיתנו יש עושר מופלג. לכל אחד יש דקות ושעות רבות שכל אחד מהם הוא יהלום יקר.

עם זאת, עלינו לזכור שביחס לנצח, העושר הזה הוא כמו שניות בודדות. יום יבוא ומלאך המות לבוש השחורים, יכנס אל חדר בית החולים כדי ליטול את נשמתו של האדם. היהודי הזקן שוכב על ערש דווי, והנה הוא רואה את מלאך המוות עומד על ידו. "אנא ממך", מתחנן הזקן. "האם תוכל לתת לי עוד כמה ימים? רק כעת אני מבין את גודל יקרותו של יום אחד. ברצוני למנות עוד כמה ימים, והפעם אעשה זאת באופן של 'כן הודע' - אמנה אותם כראוי!"

אמרתי "ימים", אך למען האמת, בשעה שמלאך המוות מתדפק על הדלת, אפילו דקה אחת היא מכרה זהב. דקה אחת של חיים היא הזדמנות להשיג גדולה עצומה!

הדקה האחרונה

נדמיין לרגע שנשארה לנו דקה אחת לחיות, ושבעוד ששים שניות בדיוק היה עלינו להיפרד מעולמנו הנפלא. האם אתם מעלים בדעתכם מה ניתן להספיק בששים שניות?!

הבה נערוך יחד תרגיל שבו ננסה לראות כיצד ניתן לנצל ששים שניות של חיים, ונחשוב את המחשבות

שאמר בתפילה בשבת האחרונה, "לְמִנּוֹת יְמֵינוּ כֵּן הוֹדַע", ומתעורר מיד למחשבה הבאה: "הקב"ה! הלא אתה הוא רופא חולי עמו ישראל, ובחרת לרפא את עמך ישראל בין היתר באמצעותי". השיניים הינן חיוניות ביותר עבור האדם, והרופא הזה הוא שליחו של ה' להביא מזור ומרפא לשיניהם של יהודים רבים. חטוף את הרגעים האחרונים של יום העבודה, והפוך את היום הזה ליום של עליה והצלחה! כל שעליך לעשות הוא לחשוב: "הריני מכוון לרפא ולשמח יהודים, ולעשות זאת כשליחו הנאמן של הבורא יתברך".

למנות לילותינו

בל נטעה: אין כוונתי לומר שעם שקיעת החמה, תם ועבר לו היום, וזהו, אפשר להתיימש ולבזבז ח"ו את יתר הזמן. אדרבה, יהודי בר דעת, ברגע שהוא רואה את השמש השוקעת, יודע כי מיד מתחיל לו יום חדש, וכמו שלמדנו מבריאת העולם שהיום הולך אחר הלילה שנאמר "וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר". הנה לו הזדמנות לקבל על עצמו קבלה מחודשת.

בזה יש הסביר מדוע אנו סופרים את ספירת העומר בלילה, שכן זוהי ההתחלה של היום החדש על פי התורה. נכון שבבוקר יש לאדם כוחות רעננים, קרני השמש החמימות יחד עם ציוצי הציפורים מספקים לנו את התנאים הטובים ביותר להתחיל התחלה חדשה. בבוקר יש כח מיוחד של התחדשות, וכמו שאנו אומרים בברכת 'יוצר אור': "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". אולם אין זה אומר שהלילה, שאז מתחיל היום החדש על פי דין, אינו צריך להיות מנוצל היטב, כדי להתחיל הכל שוב מחדש.

הלילה עוד צעיר

הולך לו יהודי שסיים זה עתה יום עבודה מתיש, וחושב לעצמו: "את כל יומי מסרתי עבור צרכי הגוף. 'בְּנִפְשׁוֹ יָבִיא לְחַמוֹ' - נתתי חלק מהנפש שלי כדי להשיג לחם לבני ביתי. אך הנה! הנה מתחיל לו יום חדש וזהו, ואני פטור מלעסוק במלאכתי! כעת אני חופשי לעסוק ברוחניות!"

מתוך מחשבה זו הוא הולך לבית המדרש לפני שהוא שב לביתו, מתפלל וגם חוטף כמה דקות של לימוד, ורק לאחר מכן חוזר הביתה, מתוך כוונה לשוב לבית המדרש מהר ככל הניתן.

אם הוא זכה באשה טובה, הרי שזו מעודדת אותו, "חיימק'ה, הזדרז! עליך לשוב לבית המדרש! אתה

כולנו נמשיך לספור את ימי חיינו גם לאחר חג השבועות, כי ספירת העומר אינה רק מצוה מצד עצמה, אלא היא משמשת כדוגמא ומורה דרך עבור העבודה הנשגבה של "למנות ימינו" - לוודא שכל יום מימי חיינו נמנה ומנוצל כראוי.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

לומדים איך לספור

מלבד היותה מצוה בפני עצמה, ספירת העומר מלמדת אותנו יסוד כללי, שעלינו להחשיב כל יום מימי חיינו ולוודא שאנו מנצלים אותו כראוי. השבוע נקפיד בלי נדר לחשוב על הרעיון הזה שלוש פעמים: פעם אחת בבוקר [כגון כאשר אנחנו אומרים "מודה אני"], פעם אחת בצהריים ופעם אחת בערב.

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

באיזה אופן יש לו לאדם להתפלל בקברו של צדיק, ובכלל, מה העניין ללכת לקברי צדיקים?

תשובה:

כמובן שאסור להתפלל אל הצדיק עצמו ולבקש ממנו ישועה, אלא אנו מתפללים לה' שיושיע אותנו בזכות הצדיק. כמו כן, יכול האדם לבקש מהצדיק שיתפלל לה' עבורו ושה' יושיע אותו בזכות צדקותו.

מלבד זאת, ישנו ענין נוסף בהליכה לקברי צדיקים, והוא, שמי שמבקר שם מראה ומפרסם לכל שהוא מחשיב את הצדיק, ובזכות דבר זה הקב"ה ישלם שכרו וישמע תפילתו.

הקב"ה אומר לאדם, "אם אתה מכיר באהבתי הגדולה לצדיק הזה, ולא רק אהבתי לנשמתו אלא אף לגופו הקדוש, ואתה מגיע לכאן, מקום קבורת גופו, כדי להראות כמה אתה מעריך את גודל קדושת גופו, אני אשלם שכרך ואקבל את תפילותיך".

הבאות: "יש בורא לעולם שברא את היקום יש מאין, ופירושו של דבר שאין שום דבר בעל ערך עצמי מלבדו. ה' אחד - הוא המציאות האמיתית היחידה, ושום דבר אחר אינו חשוב אצלי. הקב"ה הטיב עמי הטבה מופלאה, ונתן לי את חמישים השניות הבאות שבהן אוכל לחשוב עליו ולהשיג את עיקר תכלית בואי לעולם - להשיג עוד ועוד הכרה בבורא יתברך.

"לכן אנצל את ארבעים השניות הבאות כדי להשיג עוד הכרה בך, ובכך לקיים את חובתי בעולם. אני מביט מהחלון ורואה את השמש השוקעת, ואני יודע שזו דרכך להזכיר לי שהזמן עובר. מודה אני לפניך ה' על כל מה שנתת לי. אני אוהב אותך, אני מדבר אתך, מלכי ובוראי, ומביע את תודתי לך על העולם היפהפה שבראת עבורי. אני מודה לך על העיניים שנתת לי, על הכליות ועל הרגליים, ובפרט על כך שזכיתי להיות חלק מהעם הנבחר.

תודה לך ה' על הזכות למנות את השניות שלי בעולם ולמלא את תפקידי בחיים - לחשוב עליך. כל שניה בחיים היא הזדמנות יקרה, ושווה היה לבא לעולם רק כדי לומר את המילים: 'אני אוהב אותך ה'".

וזהו, נגמר הזמן. על זה נאמר "יש קונה עולמו בשעה אחת" - בכוחו של האדם להשיג גדולה ושלמות בדקה אחת בלבד, אלא שעליו לדעת כיצד לנצל אותה כראוי.

המשיכו לתרגל

ברוך ה', אנחנו עדיין כאן, ממשיכים לחיות, גם אחרי הדקה היקרה הזו, אך אין זה אומר שכעת אנחנו יכולים לנוח על זרי הדפנה ולבזבז את שאר הדקות שנשארו לנו עלי אדמות. התרגיל הזה, כשמו כן הוא - תרגיל שעלינו לחזור ולתרגל אותו שוב ושוב, כל ימי חיינו. זו היתה הכנה לכל החיים, ממש כמו ספירת העומר.

כן, ספירת העומר היא הכנה לחיים, והיא ממשיכה הלאה גם לאחר שמצוה יקרה זו תסתיים. "וספרתם לכם" הוא אות עבור עם ה', שמזכיר לו תמיד את העבודה הגדולה הזו - למנות כל יום מימי חייו ולבדוק האם הוא ניצל אותו כראוי.

זה מה שהספירה שספרנו היום אמורה להזכיר לנו, וכך גם הספירה של מחר ושל היום שלאחריו.